

14. Krasil'nikov, I. (2001) *Tsifrovye tekhnologii v muzyke: pedagogicheskie i tvorcheskije perspektivy* [Digital technologies in music: pedagogical and creative prospects], Moscow, Pedagogika. (in Russian).
15. Meerzon, B. Y. (2009) *Osnovi zvukorezhisuri i oborudovaniya studii zvukozapisi* [Bases of sound records and equipment of studio of the audio recording], Moscow, M. Litovchin Humanitarian institute of television and broadcast. (in Russian).
16. Nikamin, V. A. (2002) *Tsifrovaya zvukozapis'. Tekhnologii i standarty* [Digital audio recording. Technologies and standards], Saint Petersburg, Nauka i tehnika. (in Russian).
17. N'yuell, F. (2004) *Zvukozapis': akustika pomeshcheniy. Elektroakustika i zvukovosproizvedenie* [Audio recording: acoustics of apartments. Electroacoustics and sound recording], Moscow, Show-Master. (in Russian).
18. Otkydach, V. M. (2013), *Estradniy spiv i shou-biznes. Navchalno-metodychniy posibnyk* [Pop singing and show business. Scientifically methodology manual], Vinnytsia, Nova Knyha. (in Ukrainian).
19. Papchenko, V. (2015), "Features of work of musical producer in the studio of the audio recording", *Tezy dopovidei Desiatoi Mizhnarodnoi naukovo-tvorchoi konferentsii "Kulturno-mystetske seredovyshche: tvorchist ta tekhnolohii"* [The Cultural and art environment: work and technologies. Collection of scientific works of the Eighth International scientifically creative conference], Kyiv, NAKKKiM, April 16, 2015, pp. 125–127. (in Ukrainian).
20. Puchkov, S. V. (2002), "Musical computer technologies as new tool of modern work", The dissertation of the candidate of art studies. Specials 17.00.09. "Theory and history of art", Saint Petersburg humanitarian university of trade unions, Saint Petersburg, 278 p. (in Russian).
21. Sevashko, A. V. (2007), *Zvukorezhysura i zapys fonohram* [Sound engineering and record of phonogram], Kharkiv, Profesiine kerivnytstvo. (in Ukrainian).
22. Uzhynskiy, M. (2013), "Features of art of record of the artistic broadcasting in the context of creation of voice character", *Naukovyi visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu teatru, kino i telebachennia imeni I. K. Karpenka-Karoho* [The scientific announcer of the Kyiv I. Karpenko-Karyi national university of theatre, cinema and television], Iss. 13, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkkarogo_2013_13_25 (2013).
23. Yussa, E. B. (2015), "Organization of creative cooperation of subjects of the audio recording in the context of modern musical art as a factor of quality of phonogram", *Tezy dopovidei Vosmoi Mizhnarodnoi naukovo-tvorchoi konferentsii "Kulturno-mystetske seredovyshche: tvorchist ta tekhnolohii"* [the Cultural and art environment: work and technologies. Collection of scientific works of the Eighth International scientifically creative conference], Kyiv, NAKKKiM, April 16, 2015, p. 160. (in Ukrainian).
24. Colletti, J. (2016), "Pro Mixing Tips: Vocal Processing Masterclass", B and H, part 1, available at: <https://www.youtube.com/watch?v=3es8zXTliU> (2016).
25. Colletti, J. (2016), "Pro Mixing Tips: Vocal Processing Masterclass", B and H, part 2, available at: https://www.youtube.com/watch?v=AanlpkBiJ_0 (2016).
26. Colletti, J. (2016), "Pro Mixing Tips: Vocal Processing Masterclass", B and H, part 3, available at: <https://www.youtube.com/watch?v=8-6FkRR-2Q0> (2016).

УДК 78.087.68:785.7

Катерина Левицька

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ КАМЕРНОГО ХОРОВОГО ВИКОНАВСТВА НА ПРИКЛАДІ ХОРОВОЇ КАПЕЛИ "ОРЕЯ"

У статті досліджено основні принципи українського камерного хорового виконавства на прикладі діяльності Хорової капели "Орея" крізь призму історико-культурного процесу другої половини ХХ – початку ХХІ століття. Охарактеризовано головні репертуарні та

виконавські можливості мистецької діяльності згаданого колективу. Висвітлено перспективний вектор художньої еволюції Хорової капели “Орея” як складової сучасних трансформаційних процесів, котрі детермінують новаторські пошуки в царині української та світової хорової професійної музики.

Ключові слова: камерне хорове виконавство, творча діяльність О. Вацека, Хорова капела “Орея”, українська хорова музика.

Екатерина Левицкая

ОСНОВНЫЕ ПРИНЦИПЫ КАМЕРНОГО ХОРОВОГО ИСПОЛНТЕЛЬСТВА НА ПРИМЕРЕ ХОРОВОЙ КАПЕЛЛЫ “ОРЕЯ”

В статье анализируются основные принципы украинского камерного хорового исполнения на примере храмовой капеллы “Орея” сквозь призму историко-культурного процесса второй половины XX – начала XXI века. Описан основной репертуар и возможности художественной деятельности вышеупомянутого коллектива. Освещен перспективный вектор художественной эволюции Хоровой капеллы “Орея” как составляющей современных трансформационных процессов, которые детерминируют новаторские поиски в области украинской и мировой хоровой профессиональной музыки.

Ключевые слова: камерное хоровое исполнительство, творческая деятельность А. Вацека, Хоровая капелла “Орея”, украинская хоровая музыка.

Kateryna Levytska

THE BASIC PRINCIPLES OF CHAMBER CHOIR EXECUTION ON THE EXAMPLE OF THE CHOIR CHAPEL “OREYA”

The article is dedicated to the study of the basic principles of chamber choir performance on the example of the Choir chapel “Oreya”. One of the important aspects of the research is the clarification of the repertoire and performing possibilities of the artistic activity of the Choir chapel “Oreya”.

At the beginning of the publication, the current state of the study of the outlined problems is reasoned, as well as the vector of application of the modern methodology of art analysis through the prism of the identified problem is defined.

In particular, it is stated that the majority of scientific researches (O. Bench-Shokalo, L. Dychko, A. Lashchenko, O. Marach, Y. Stasyuk) on the analysis of issues related to Ukrainian chamber choir performance, despite their substantiality, do not adequately cover the aspect of the practical application of the universal principles of ensemble and choral activity in the context of the artistic experience of outstanding contemporary choir collectives.

Starting from the second half of the twentieth century a fundamentally new phenomenon, called chamber choirs, has appeared in Ukrainian choral environment. Their emergence happened due to the bloom of music difficult to perform, which required high-qualified choristers, because its performance is not available for untrained performers, such as amateur choirs.

The development of chamber choir performance has become a peculiar kind of a catalyst for innovative trends in Ukrainian choral music of the second half of XX century – beginning of XXI century, namely the neo-folklore wave and the revival of spiritual music on a qualitatively new stage in the works of modern leading composers (L. Dychko, E. Stankovych, M. Skoryk, G. Gavrylets, V. Silvestrov, etc.).

The article emphasizes that chamber choral performance in its modern form is characterized by a number of specific features, namely: small composition (compactness); convenience of transportation; an ability to quickly reorganize the structure for different performance practices; a focus on close interaction with various related arts (choreography, theatrical performance (directorial installations) with the use of photo and video, modern means of light music using 3D and laser

technologies); exclusive timbral and ensemble individualization taking into account various scenario location algorithms; episodic engagement of various forms of instrumental performances (involving choir artists) that distinguish its artistic concept from the classical model of the choir collective.

Choir chapel "Oreya" is a bright representative of modern chamber choir performances and one of the most original choirs in Ukraine, which, despite its rather substantial time of existence (1986), surprises the listener with new projects and always high-quality filigree sound.

The characteristic features of the Choir chapel "Oreya" include: 1) use of different singing manners; 2) repertoire is different from most chamber Ukrainian choirs; 3) performance of songs in their authentic form (approximate pronunciation of words, manner of sounding, costumes); 4) the involvement of various "special effects" in the concert (the noise sounds produced by chorists themselves with the help of hands, lips (in particular, "beatbox") and various instruments); 5) an original arrangement of O. Vatssek.

The reasons stated in the article prove that the Choir chapel "Oreya", which since its formation (1986) has been representing itself as a highly-qualified team, can be considered as an example of chamber choral performance without exaggeration. This is evidenced by the fact that participating in numerous prestigious international contests and festivals, they have always received the highest honours and awards (9 Grand Prix and 31 first places).

Key words: chamber choir performance, creative activity of O. Vatssek, Choir chapel "Oreya", Ukrainian choral music.

Після багаторічного періоду помпезно-монументальної музики, що виникла і особливо розвинулася ще на етапі становлення Радянського Союзу внаслідок заборони церковної практики та пов'язаної з нею традиції співу а cappella, а також на хвилі політизації мистецтва, де перевагу віддавали "великим" жанрам (кантатно-ораторіальним, оперно-симфонічним, а також масовій пісні) на перший план, у зв'язку з послабленням тоталітарного режиму, вийшли малі жанри – камерні¹ (На протигагу надто суперечливий та мінливий стихії музичного мистецтва ХХ ст. вони характеризувалися чутливістю до найменших душевних коливань та емоційних станів, а також можливістю відображення відповідних філософсько-етичних категорій та помітно зростаючих тенденцій інтелектуалізму і психологізму. Актуальність даного дослідження визначається недостатньою висвітленістю окремих аспектів проблематики камерного хорового виконавства, котра простежується на рівні універсальних методологічних засад хорової діяльності видатних колективів, таких, як Хорова капела "Орея" під керівництвом О. Вацєка, а також у площині репертуарних та концертно-виконавських підходів, що характеризують розглянутий колектив як оригінальне мистецьке явище.

У площині аналізу питань, пов'язаних із камерним хоровим виконавством України в різний час було здійснено такі наукові напрацювання: зокрема, пов'язані з універсальними засадами камерного хорового співу та специфікою роботи з камерними хорами частково окреслено в працях О. Бенч-Шокало [1], Л. Дичко [2], А. Лащенко [5–8], поряд із цим у працях інших дослідників, зокрема, Ю. Стасюк [11] творчість В. Іконника як видатного представника камерного хорового виконавства, його регіональний аспект досліджує у працях О. Марач [9]. Утім, незважаючи на цікаві спостереження, викладені у працях згаданих дослідників, досі залишаються недостатньо з'ясованими аспекти, пов'язані з індивідуальним втіленням універсального принципу камерного хорового виконавства у діяльності визначних українських колективів сучасності, до яких безумовно належать Хорова капела "Орея" (художній керівник О. О. Вацєк).

Мета статті – дослідити основні принципи камерного хорового виконавства на прикладі діяльності Хорової капели "Орея" крізь призму мистецтвознавчо-хормейстерського та історико-культурного ракурсу.

Із 60-х років ХХ ст. на концертну сцену України виходять колективи нового типу – камерні хори. Їх виникнення зумовлене розквітом складної для виконання музики, що

¹ Від італ. camera – кімната, палата, покій) – вид музичного мистецтва: вокальна, інструментальна, вокально-інструментальна музика, створена для виконання малим складом музикантів у невеликих приміщеннях.

потребувала від хористів високої підготовки, адже її виконання недоступне для непідготовлених виконавців, наприклад, самодіяльних хорів.

Виникнення камерних хорів значною мірою активізувало Б. Лятошинського писати твори для хору а cappella (хорові цикли “У камина”, “Из прошлого”, на слова Т. Г. Шевченка та М. Т. Рильського), що були дуже складні для виконання поширеними на той час колективами, за винятком кількох професійних хорів; це спричинило трансформацію з аматорського хору (любительський хор при Музично-хоровому товаристві України) у фактично перший український камерний колектив – Київський камерний хор ім. Б. Лятошинського (1973), диригент В. Іконник. Саме особиста дружба і творча співпраця диригента та композитора зумовили реалізацію цього новаторського мистецького проекту. [11, с. 124–125]

Фактично Б. Лятошинський, створивши свої останні хорові цикли (1960–1968 рр.), спровокував цим потребу виникнення високопрофесійних колективів принципово нового типу, характерною ознакою яких стала спроможність відтворити найтонші емоційні переживання, закладені в мистецькому задумі автора. Безперечно, визначні хорові колективи могли б також досконало виконати ці твори, але ціною великих зусиль, проте навіть за таких умов їх виконання не набуде прозорої філігранності звучання, що притаманне саме камерним колективам.

І в наш час подібний алгоритм творчої діяльності в системі “композитор-диригент” є вагомим рушійним фактором розвитку камерно-хорового виконавства, адже в даному разі хор постає мистецькою лабораторією, де композитор апробує експериментальні ідеї і творчі задуми. Приклади даної концепції можна було спостерігати протягом усього існування камерного хорового виконавства.

Еволюція камерного хорового виконавства значною мірою стала своєрідним катализатором новаторських тенденцій в українській хоровій музиці другої половини ХХ – початку ХХІ ст., а саме неофольклорна хвиля та відродження духовної музики на якісно новому етапі в творчості провідних композиторів сучасності (Л. Дичко, Є. Станкович, М. Скорик, Г. Гаврилець, В. Сильвестров та ін.).

Саме завдяки камерному хоровому виконавству до вітчизняного слухача дійшли старовинні духовні твори. Спочатку латинською мовою – мотети, мадригали та ін. (В. Іконник – О. Лассо, К. Монтеверді, Дж. Палестрина), а потім, коли зняли цензуру, і на православні канонічні тексти.

Якщо продовжувати розглядати репертуарну проблематику, то варто було б наголосити, що камерні хори можуть виконувати музику різних жанрів та різної складності, за винятком масштабних творів, що написані саме для великих колективів (опера, ораторія, кантата та ін.), адже камерні, внаслідок малочисельності виконавців, незважаючи на те, що співаки професійні з гарними вокальними даними, просто фізично не можуть відтворити звучання, притаманне лише великим хорам – тембраліку, об’ємність, монументальність, “органність”. Отже, можна зробити висновок, що є твори, виконання яких краще вдається камерним хорам, а є такі, котрі ліпше звучатимуть у виконанні великих колективів.

Розглянемо ознаки камерного хорового виконавства; до них можна віднести, зокрема, такі: малочисленний склад (від 12–24), прозора філігранність звучання, професіоналізм хористів (учасники здебільшого – випускники музичних училищ й академій), складність музики виконання, різноманітний репертуар, образно-стильовий синкретизм (поєднання акторської та хореографічної майстерності, гарного ансамблево-хорового вокалу, володіння грою на різних інструментах). Це суттєво розширило потребу таких колективів для нашого суспільства: вони можуть виступати на будь-яких концертних майданчиках і виконувати музику різної складності й різних стилів – від простоти народної музики до манірності класичної та складності сучасної. Вагомим фактором у поширенні камерно-хорового виконавства постає “економічна” причина – з огляду, що колективи малочисленні, вони зручні для транспортування та утримання (плата хористам), особливо якщо порівнювати із самодіяльними колективами, адже там хористи працюють на зовсім інших умовах – переважно на ентузіазмі.

Колектив маестро Вацека – Камерний хор “Орея” дуже виділяється із загальної маси українських камерних хорів. Головною відмінністю є те, що жіноча група (саме манера виконання цієї групи хору відрізняє народний хор від академічного) володіє і народною “відкритою”, і “прикритою” академічною, і, що найсуттєвіше, може користуватися цим на одному концерті, навіть в одному творі (соло S “Кугіе” Пярт Уусберг) [14]. У зв’язку з цим варто нагадати, що складність зміни манери співу полягає в зміні положення гортані та місця звуковидобування – при народному співі гортань перебуває в звичайному положенні, локація звуковидобування – “горло”, звук “плоский”, “білий”, при академічному – гортань опущена, місце звуковидобування – головний резонатор, звук – “округлий”. Це значно розширює репертуар концерту та робить його надзвичайно цікавим для слухача.

Однією з особливостей творчої діяльності О. Вацека¹ є те, що диригент намагається, до речі успішно, виконати будь-яку музику в її автентичному звучанні – особливо народну, не тільки українську, а й інших народів світу – значну увагу приділяючи правильній манері виконання: вимові слів, звукоутворенню, притаманному саме цій народній культурі.

Також значною відмінністю хору “Орея” від більшості українських камерних хорів є репертуар. Репертуарна політика Хорової капели “Орея” дуже відрізняється від усталених традицій. Якщо взяти до уваги концепцію репертуару переважної більшості камерних хорів України, то можна побачити закономірність – виконують українську духовну музику, як сучасну, так і старовинну, класику та, звичайно, різноманітні обробки української народної пісні. Натомість хор “Орея” виконує переважно закордонну сучасну музику (навіть є закордонні композитори, які довіряють колективу перше виконання своїх творів). Це пояснюється тим, що колектив постійно бере участь у різноманітних закордонних конкурсах та фестивалях, майже не виступаючи на концертних майданчиках України, і, звичайно, політикою О. Вацека, який спрямований на закордонну аудиторію і вважає, що репертуар сучасного українського хорового виконавства – бідний та дещо одноманітний². До того ж репертуар “Орей” дуже різноманітний у всіх напрямках, стилях і жанрах світової хорової музики.

Не можемо не згадати те, що в одному з інтерв’ю маестро Вацек сказав про заснування своєї хорової школи. На жаль, результати її діяльності поки що невідомі, але з того, що диригент має власну систему викладання музично-теоретичних дисциплін, театрального мистецтва та вокально-хорових дисциплін (в інтерв’ю митець розповів, що хоче, аби кожен хорист був сформованим професіоналом: “... якщо “Орей” не стане, то я хочу, щоб вони мали професію...” [3]), можемо зробити висновки про рівень підготовки хористів його колективу. Це тим більше важливо, якщо брати до уваги, що хор “Орея” житомирський. Київським хорам, почастило з місцем базування (до столиці тягнуться найпідготовленіші спеціалісти). Не секрет, що місто Київ вважається найбільшим осередком культури України і, на відміну від Житомира й не тільки Житомира, тут умови перебування колективів склалися дуже сприятливо – можливість оплати хористам, вибір виконавців (найрізноманітніша палітра голосів, професійні спеціалісти) дають керівникам хорів багато переваг. Але хор “Орея” не має таких сприятливих умов, на чому диригент неодноразово акцентував увагу в інтерв’ю.

Отже, можна зробити висновок, що рівень колективу повністю залежить від унікального підходу та системи виховання хористів О. О. Вацека, і, як згадано в програмі до 30-річчя хорової капели “Орея” (2016 р.) хор належить до четвірки найкращих хорів світу.

“Цей колектив встановлює нові стандарти хорового мистецтва і є найкращим послом України за всі роки!” (художній керівник I-го міжнародного хорового фестивалю у м. Інчонг, Південна Корея, Келлі Парк) [13].

Окремо варто згадати те, що колектив у своїй творчій діяльності під орудою О. Вацека, використовує різні шумові ефекти за допомогою рук та губ. Наприклад, шум моря, крик чайок

¹ Український та чеський хормейстер, диригент, вокальний педагог, хоровий консул від Чехії та України, член журі багатьох престижних міжнародних хорових конкурсів; засновник і керівник багаторазового лауреата міжнародних хорових конкурсів – Хорової капели “Орея” та найкращого студентського хору Чехії 2002 року “Гаудеамус” (м. Брно); заслужений діяч мистецтв України.

² З виступу О. Вацека під час концерту на фестивалі присвяченому 100-річчю консерваторії, 75 річчю одеської хорової кафедри, 2013 р.

тощо. Відомо навіть, що в хорі застосовують “beatbox” (створення ритмічних малюнків та мелодій за допомогою голосового апарата), і це суттєво розширило його можливості і стало цікавим новаторським внеском О. Вацека в звучання колективу – його унікальна інтерпретація української хорової обробки М. М. Гобдича “Шуміла ліщина” частково виконана в новому оригінальному світлі на програмі “Ранок” [12].

Олександр Олександрович Вацек – видатний музикант і зміг плідно реалізувати себе не тільки як один з найкращих хорових диригентів сучасності, а і як прекрасний аранжувальник – він надає, здавалося, знайомим творам таких рис, що зал аплодує стоячи¹.

Кожен хормейстер, як ми знаємо, повинен мати особисте бачення твору. В О. Вацека воно унікальне – кожен твір в інтерпретації цього митця набуває оригінального, іноді дуже сміливого звучання і приємно дивує слухачів, навіть найвимогливіших із них.

Головними принципами виконавської діяльності О. Вацека є наступне: “Хор повинен співати так, щоби брало за душу. Якщо хор так не співає, то його виконання нікому не потрібне. Хор повинен співати все! Диригент повинен працювати на репетиціях так, щоб хористу було цікаво”².

Отже, є підстави стверджувати, що українське камерне хорове виконавство – вагомий рушій української хорової культури. Творча діяльність більшості наших камерних хорових колективів розгортається в площині двох головних напрямів – академічної і народноспівацької традицій. На їх перетині актуалізується ідея відродження усєї розмаїтості української національної співочої культури і водночас триває пошук нових звукових образів у поєднанні з традиційними канонами хорової естетики, що є однією з найхарактерніших прикмет сучасного хорового мистецтва. У цьому значенні камерне хорове виконавство постає експериментальним середовищем творчих лабораторій, спрямованих на втілення нових методів музикування, нових репертуарних установок, нових принципів функціонування співочої традиції, переосмисленої через колорит етнотрадиційного інтонування (термін О. Бенч-Шокало. – *К. Л.*).

Викладені в статті міркування переконують у тому, що Хорову капелу “Орея”, яка від початку створення (1986 р.) репрезентує себе як висококваліфікований колектив, можна, без перебільшення, назвати взірцем камерного хорового виконавства. Це засвідчує, зокрема той факт, що, беручи участь у численних престижних міжнародних конкурсах і фестивалях, житомирці незмінно отримували найвищі відзнаки (9 Гран-прі та 31 перше місце).

ЛІТЕРАТУРА

1. Бенч-Шокало О. Український хоровий спів : Актуалізація звичаєвої традиції : навчальний посібник / О. Бенч-Шокало. – К. : Ред. журн. “Український Світ”, 2002. – 440 с. : іл., нот.
2. Дичко Л. Сучасний стан хорового мистецтва ; тенденції розвитку / Л. Дичко // Матеріали до українського мистецтвознавства. – Київ, 2003. – Вип. 2. – С. 18–22.
3. Житомир.info. Новини Житомира / Ексклюзив: керівник капели “Орея” Олександр Вацек. – Житомир.info // Youtube – 25 квітня 2014 р. – / Режим доступу – <https://www.youtube.com/watch?v=RtN4Wv7M3Go>
4. З історії української музичної культури: тематичний збірник наукових праць / [упоряд. Н. О. Герасимова-Персидська, гол. ред. І. Д. Безгін]. – Київ : Видання Київської державної консерваторії ім. П. І. Чайковського, 1991. – 96 с.
5. Лашенко А. З історії Київської хорової школи / А. Лашенко. – К. : Муз. Україна, 2007. – 198 с.
6. Лашенко А. Новітні тенденції сучасного хорового мистецтва України / А. П. Лашенко // Музичне виконавство. Книга сьома. Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. – Київ, 2001. – Вип. 18. – С. 8–25.

¹ Виступ в Одеській музичній академії, Раков “Ой, дуб дуба” – кінець був переписаний для 8-ми голосного хору.

² Із виступу О. Вацека під час концерту на фестивалі (2013 р.) присвяченому 100-річчю консерваторії та 75-річчю Одеської хорової кафедри.

7. Лашченко А. Проблеми дослідження вітчизняної хорової культури / А. П. Лашченко // Музична україністика в контексті світової культури : науково-методичний збірник. – Київ, 1998. – Вип. 28. – С. 24–36.
8. Лашченко А. Хоровая культура: аспекты изучения и развития / А. П. Лашченко. – К. : Муз. Україна, 1989. – 136 с.
9. Марач О. Камерне хорове виконавство: тенденції розвитку у добу державної незалежності (на прикладі Західного регіону України) / О. М. Марач // Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. – 2014. – Вип. 20 (1). – С. 236–242.
10. Певзнер Б. Камерний хор – структура, організація, принципи роботи / Б. Певзнер // Советская музыка. – 1979. – № 7. – С. 40–41.
11. Стасюк Ю. Іконник – диригент Київського камерного хору імені Б. Лятошинського / Ю. Стасюк // Хорове мистецтво України та його подвижники: матеріали Другої міжнародної науково-практичної конференції / [ред.-упор. П. Гушоватий, З. Гнатів]. – Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. – 2012. – С. 120–128.
12. Телеканал Житомир / Житомирська обласна державна телерадіокомпанія. Ранок. Олександр Вацек // Youtube – 18 квіт. 2014 р. – / Режим доступу – <https://www.youtube.com/watch?v=CN7X7PXwD24>
13. Телеканал Житомир / Житомирська обласна державна телерадіокомпанія. Програма “Червона калина”. “Орея” зачаровує світ // Youtube – 25 квіт. 2014 р. – / Режим доступу – <https://www.youtube.com/watch?v=2C2Z-hmzI9E>
14. Уусберг Пярт «KYRIE» / Хорова капела «Орея» ; ValentynVatsek // Youtube – 2 вер. 2010 р. – / Режим доступу – <https://www.youtube.com/watch?v=uEGQkHl6FtE>
15. Шатова И. Стилиевые основы Одесской хоровой школы : монография / И. А. Шатова. – Одесса : Астропринт, 2013. – 184 с.

REFERENCES

1. Bench-Shokalo, O. (2002), *Ukrainskyi khorovyi spiv : Aktualizatsiia zvychaiivoi tradytsii : navchalnyi posibnyk* [Ukrainian choral singing: Actualization of the customary tradition: a textbook], Kyiv, Red. Journal. “Ukr. Svit” pp. 440 (in Ukrainian).
2. Dychko, L. (2003), *Suchasnyi stan khorovoho mystetstva ; tendentsii rozvytku* [Current state of choral art; development trends], *Materialy do ukrainskoho mystetstva* [Materials for Ukrainian art], Kyiv, vol. 2, pp. 18–22. (in Ukrainian).
3. Zhytomyr.info. News of Zhytomyr (2014), “Exclusive: Head of the Orea Chapel Alexander Vacek. – Zhytomyr.info”, available at: <https://www.youtube.com/watch?v=RtN4Wv7M3Go> (access March 25, 2014).
4. Herasymova-Persydska, N. O. (1991), *Z Istorii Ukrainskoi muzychnoi kultury. Tematychnyi zbirnyk naukovykh prats* [From the History of Ukrainian Music Culture. Thematic collection of scientific works], Kyiv, P. Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine. (in Ukrainian).
5. Lashchenko, A. (2007), *Z istorii Kyivskoi khorovoi shkoly* [From the history of the Kiev Choir School], Kyiv, Muzychna Ukraina. (in Ukrainian).
6. Lashchenko, A. (2001), Recent trends of modern choral art in Ukraine, *Muzychne vykonavstvo. Knyha soma. Naukovyi visnyk NMAU im. P. I. Chaikovskoho* [Musical performance. The book is seventh. Scientific herald of P. Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine, Kyiv, Vol. 18, pp. 8–25. (in Ukrainian).
7. Lashchenko, A. (1998), Problems of research of the national choral culture, *Muzychna ukrainistyka v konteksti svitovoi kultury : naukovo-metodychnyi zbirnyk* [Musical Ukrainian Studies in the Context of World Culture: Scientific and Methodical Collection], Kyiv, Vol. 28, pp. 24–36. (in Ukrainian).
8. Lashchenko, A. (1989) *Khorovaya kul'tura: aspekty izucheniya i razvitiya* [Choral culture: aspects of learning and development], Kyiv, Muzychna Ukraina. (in Russian).
9. Marach, O. (2014), Chamber choral performance: tendencies of development during the period of state independence (on the example of the Western region of Ukraine)], *Ukrainska kultura:*

- mynule, suchasne, shliakhy rozvytku* [Ukrainian culture: past, modern, ways of development], Vol. 20 (1). pp. 236–242. (in Ukrainian).
10. Pevzner, B. (1979), Chamber Choir – structure, organization, principles of work, *Sovetskaya muzyka* [Soviet Music], no. 7, pp. 40–41. (in Russian).
 11. Stasiuk, Yu. (2012), Ikonnik – conductor of the Kyiv B. Lyatoshynsky Chamber Choir”, *Khorove mystetstvo Ukrainy ta yoho podvyzhyky: materialy druhoi mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* [Choral Art of Ukraine and its ascetics: materials of the second international scientific-practical conference], Drohobych, Editorial-publishing department of Ivan Franko Drogobych State Pedagogical University, pp. 120–128. (in Ukrainian).
 12. Television channel Zhytomyr (2014), “ZHDTRK. Morning. Alexander Vacek”, available at: <https://www.youtube.com/watch?v=CN7X7PXwD24> (access March 18, 2014)
 13. Television channel Zhytomyr (2014), “The program “Red Kalyna”. “Orea” captivates the world”, available at: <https://www.youtube.com/watch?v=2C2Z-hmzI9E> (access March 25, 2014)
 14. Chamber choir “Oreya” ; Valentyn Vatek (2010) “Pärt Uusberg “KYRIE”” available at: <https://www.youtube.com/watch?v=uEGQkhl6FtE> (access September 2, 2010)
 15. Shatova I. (2013), *Stilevye osnovy Odesskoy khorovoy shkoly : monografiya* [Styles of Odessa Choral School: monograph], Odessa, Astroprint. (in Russian).

УДК 786.2

Юлія Каплієнко-Ілюк

МІНІАТЮРА ЯК ПРИНЦИП КОМПОЗИТОРСЬКОГО МИСЛЕННЯ ЙОСИПА ЕЛЬГІСЕРА

У статті охарактеризовано жанр мініатюри як один із принципів композиторського мислення Йосипа Ельгісера. Застосовано методи історико-культурологічного, теоретичного і жанрово-стильового аналізу, що дало змогу визначити жанр фортепіанної мініатюри як основний принцип його композиторської творчості. Висвітлено жанр мініатюри у творчості цього буковинського автора. Проаналізовано його твори та виявлено стилістичні ознаки композиторського мислення, одного з малодосліджених персоналій сучасної музики.

Ключові слова: фортепіанна мініатюра, фортепіанний цикл, композитори Буковини, творчість Йосипа Ельгісера.

Юлія Каплиенко-Илюк

МИНИАТЮРА КАК ПРИНЦИП КОМПОЗИТОРСКОГО МЫШЛЕНИЯ ИОСИФА ЭЛЬГИСЕРА

В статье охарактеризован жанр миниатюры, как один из принципов композиторского мышления Иосифа Эльгисера. Применены методы историко-культурологического, теоретического и жанрово-стилевого анализа, что позволило определить жанр фортепианной миниатюры как основной принцип его композиторского творчества. Освещен жанр миниатюры в творчестве буковинского автора. Проанализированы его произведения и выявлены стилистические признаки композиторского мышления одного из малодосследованных персоналій современной музыки.

Ключевые слова: фортепианная миниатюра, фортепианный цикл, композиторы Буковины, творчество Иосифа Эльгисера.